

ДЖИЛДА МУЗА ВЛЮБЕНИТЕ В НАУКАТА

Превод от италиански: [Неизвестен], 1984

chitanka.info

Сгърбен върху високия стол, Куатил наблюдаваше планетата Три в свръхмощната леща на телескопа, който почти мигновено увеличаваше изображението десет хиляди пъти. Макар Три да беше два пъти по-голяма от родната му Куата, техните очертания си приличаха, а и двете планети бяха обкръжени от блестящ ореол.

Най-новият уред, който той, старши-астрономът на обсерваторията, след дългогодишно очакване получи от техниците в Главното предприятие на Конфедерацията, най-последно тази нощ ще му позволи да разгледа и най-дребните подробности на релефа.

Да, но колко искания и докладни записки беше отправил до правителството, преди да му изпратят този телескоп! И ако не беше енергичната подкрепа на инспектор Маф и Съвета на инженерите, той така и нямаше да успее. Съветът на инженерите също отправяше до правителството настойчиви и по своему трогателни писма, като не забравяше да му изпраща на него — Куатил, копие от всяко от тях.

От най-горното стъпало на площадката Куатил даде нареждане на своя помощник Фраст и с гордостта на диригент, ръководещ съгласуван и послушен оркестър, забеляза, че лещата все по-точно и по-ярко фокусира блестящите ивици и намалява обзорното поле.

За централен обект на своите наблюдения върху планетата Три той бе избрал условна тригонометрична точка и с помощта на регистриращото устройство я нанесе на най-горния ред в девствено чистата засега таблица.

Обектът на наблюдение се приближаваше, бързо и рязко се увеличаваха размерите му. В телескопа се откри такава гледка, че въпреки самообладанието и издръжливостта, придобити в течение на сто и двадесет годишния му живот, Куатил не можа да въздържи радостното потрепване на антените си.

— Арбакс труб — предаде развълнувано той на Фраст.

— Арбакс труб — възторжено повтори помощникът му и като всеки млад учен, изследващ космоса, веднага даде пълна свобода на въображението си: — Три мандалукар? — несмело попита той, като поклащаше гъвкавите си антени.

Не, това той, Каутил, засега не можеше да твърди.

— Три нир мандалукар.

Във всеки случай трябваше да се извършат още доста наблюдения, преди да даде окончателен отговор. Но с телескопа най-

малките обекти се виждаха така ясно, че той, също като търпелив и настойчив детектив, ще успее да изследва метър по метър цялата планета Три. И тогава ще стане ясно дали там приемат неговите сигнали и има ли някаква надежда те да бъдат дешифрирани и разбрани.

На младежта е присъщо да бърза, а Фраст беше млад — само на шестдесет и осем години. Мъдростта и търпението идват с годините, а Куатил със своите сто и двадесет години разбираше Фраст и му прощаваше за нетърпението и привързаността.

Естествено, на него самия много му се искаше да викне радостно: „Фраст, три мандалукар!“ Това би означавало, че вековните търсения и твърдата вяра на техните предци не са пропаднали на халост, че инженерите и астрономите не напразно са се борили упорито и храбро срещу интригите на телерадиотехниците.

Без да откъсва поглед от лещата, Куатил бавно поклати втория израстък на дясното си пипало.

Фраст бързо се изкачи по стълбите до горната наблюдателна площадка и застана до своя учител. Извадено от нощната тъмнина, в окуляра на телескопа блестеше и преливаше в хиляди цветове красивото кълбо на планетата Три. Повърхността му, набраздена от безброй пукнатини, се възвишаваше и спускаше в планини и долини. Руб, нуер, вирос, джел, ултраджел, светъл ац, тъмен ац — цялата повърхност на планетата беше оцветена в тези и още десетки други, непознати на Куата цветове. В мощните лещи можеха да се различат дори виещите се като змии ивици, които водеха от тъмните зони нуер и вирос към по-светлата зона на спектъра. И опитният учител, и възторженият ученик, застанал до него, еднакво бяха онемели от изумление. Но Куатил твърде скоро се съвзе. Той внимателно вписа в таблицата на косморегистратора астрофизическите данни от наблюденията. След това, като шляпаше по стъпалата с перковидните си крака, той бързо се спусна на главната площадка, притича към астрографа, направи три снимки и веднага се върна на мястото си край мощния телескоп. Нямаше право да губи напразно нито секунда, тъй като го очакваше загадъчната планета. Заразен от ентусиазма и усърдието на учителя си, Фраст се впусна надолу, като прескачаше през четири стъпала и се приготви да изпълни всяко нареждане. Между другото той регулира лещите и сам направи няколко снимки.

Така работиха почти през цялата нощ. Едва когато планетата Три, след като завърши периода си на въртене, се превърна в белезникава ивица, постепенно разтопяваща се в мрака, уморените Куатил и Фраст затвориха и запечатаха уредите, след което се спуснаха в стаята за отдых на обсерваторията. Мълчаливо и без никакъв апетит те изгълтаха приготвените фарси и се отправиха в кабините си да подремнат някой и друг час. Дори не помислиха да си ходят у дома.

Пластинката на видеовибратора се люшна два пъти. Сигналната антена мигновено улови импулса и застави Куатил да се събуди. Той протегна пипала към нощната масичка, натисна копчето и веднага върху екрана на видеовибратора се появи триъгълното лице на инспектор Маф. Той прояви интерес към резултатите от наблюденията.

Като чу отговора на Куатил, инспекторът блясна сърдито с очи.

— Мурас те вир! — възкликна той.

— Скъпи инспекторе, в такъв случай прибързаността е вредна, не може да се стигне до окончателни изводи въз основа на само една нощ наблюдение.

Веждите на инспектор Маф трепнаха нервно, а антените му се изправиха яростно. Съветът на телерадиотехниците искаше точен отговор и той, Маф, настоява накрая да чуе от Куатил нещо определено. Членовете на Съвета решително възразяват срещу понататъшното отпускане на огромни средства. Те твърдят, че астрономическите наблюдения не дават нищо и само вредят на народните интереси.

Куатил знаеше за недружелюбното отношение към него на Съвета на телерадиотехниците, макар да не се бе опитвал да разбере каква е първопричината за тази враждебност. Но от друга страна, инженерите, които са несравнено по-талантливи от техниците и са безкористно предани на науката, са на неговата, на Куатил страна. Те винаги са поддържали астрономите. При това не трябва да се забравя, че строителството на все по-съвършени канали е от полза и за селското стопанство.

Инспектор Маф се съгласи с неговите доводи, но изтъкна, че въпреки това трябва да лавира между Съвета на астрономите и Съвета на инженерите, от една страна, и Съвета на телерадиотехниците — от друга. Той е длъжен да се отчита и пред трите съвета за взетите решения и финансирането на едни или други междупланетни

изследвания. Всеки трябва свято да спазва законите и на никого не е позволено да хвърля пари на вятъра или, както доста злъчно твърдят телерадиотехниците, да ги зарива в пясъците на пустинята Грабск. А те не само твърдят подобни неща, но и публикуват в специализираните си списания съответните статии, за да докажат, че астрономите и инженерите изразходват напразно огромни суми. Няма ли да е по-добре те да се използват за телерадиоизследвания, които ще помогнат действително да се разреши загадката на планетата Три?

„И тук царят завист, интриги, съперничество, лична омраза“, тъжно си помисли Куатил. Но той, естествено, не каза това на инспектора. Предаде по видеовибратора само, че е необходимо да се прояви още малко търпение и вяра.

Този път инспектор Маф не възрази. Но му съобщи, че точно след тридесет дни ще се състои научна конференция на високо равнище и че на него, на Куатил, като главен астроном се възлага да изнесе на нея отчет за резултатите от наблюденията.

На конференцията Съветът на инженерите изпрати като делегат Дзарна, консултант по строителството на интеркуатските канали, професор във висшето училище в град Миран, остър полемист и блестящ оратор. Интересите на телерадиотехниците защитаваше Леорп, превъзходен специалист от южната част на страната, а както и трябваше да се очаква, Съветът на астрономите се представляваше от Куатил.

На втория ден от месец вемиит тримата високоуважавани делегати дойдоха в сградата на Инспекцията. Те седнаха в същата кабина на асансьора, изкачиха се на сто и двадесетия етаж и в два часа и тридесет и шест минути тържествено влязоха в залата, обзаведена в ултрамодерен стил: маса без крака, поддържана от напълно невидими нишки, синтетични килими и удобни кресла-люлки.

Тъй като искаше да облекчи напрегнатата обстановка, инспектор Маф повика секретарката и ѝ нареди да поднесе вино и закуски.

Секретарката, младо стройно момиче в тънка рокля с нежнорозов цвят, постави на масата сандвичи и запържени друпички от арпекс. След това грациозно склони антени и с усмивка излезе от залата.

Куатил беше довел със себе си Фраст, но инспектор Маф не му разреши да присъствува на заседанието. Младият учен остана да седи

пред затворената врата, като така настрои антените си, че да успее да долови поне нещо от разговора. И когато миловидната секретарка мина покрай него, като поклащаше бедра, той дори не вдигна поглед към нея.

Инспектор Маф предостави думата на Леорп. Леорп беше кратък. Той каза, че телерадиотехниците искат допълнителни средства. Глупаво е да се продължава тази комедия с каналите и наблюденията с телескоп — нито един жител на планетата Три нищо нямаше да разбере. Трябва да се заемат с предаването на логични сигнали, например сигнали от математичен тип. Но за тази цел са необходими помощни телерадиоустройства. Достатъчно е в ефира да се предадат цифрови сигнали — едно, две, три, да се направи кратка пауза и после да се продължи — четири, пет, шест. Обитателите на планетата Три сигурно ще разберат езика на цифрите и в отговор ще предадат например следващите цифри — седем, осем, девет. Това е единственият възможен начин за връзка. Време е най-после да се простим с нелепата мечта, че те някога ще разберат куатианската азбука. В такъв случай става ясно, че трябва да се отделят необходимите суми, за да се изгради цяла система от изкуствени спътници, които ще образуват нещо като радиомост от планетата Куат до планетата Три. Само по такъв начин може да се установи дали на планетата Три има разумни същества и каква е степента на тяхната цивилизация.

Дзарн и Куатил възмутено заклатиха пипала. Заявиха, че те имат съвсем сериозни и обосновани възражения. Щом Леорп завърши и положи антени на главата си, Дзарн се надигна. Той заяви, че несъмнено жителите на планетата Три нямат радиопредавателни устройства и поради това не са в състояние да приемат радиосигнали, нито да им отговорят. А с мощен телескоп може поне да се видят огромните букви на куатианската азбука, ако те се разположат като гигантски канали със строго геометрична форма, които ще пресичат цялата планета. Геометрията е универсална: триъгълникът винаги си остава триъгълник, а кръгът си е кръг, всяка фигура съответствува на определена буква от азбуката и това е разбираемо, очевидно за цялата галактика. Затова в интерес на науката е необходимо веднага да се изкопаят нови канали, да се разширят най-важните от съществуващите и да се засипят някои стари канали, загубили практическото си

значение. Всичко това ще улесни жителите на планетата Три да дешифрират нашите послания. В един прекрасен ден астрономите на Куатил ще видят през телескопа върху повърхността на Три кръгове и триъгълници — визуален отговор на визуалния сигнал, и тогава съвсем простата азбука на Куата ще стане надеждно средство за общуване с жителите на загадъчната планета. За това ще бъдат необходим и само мощните телескопи.

Куатил посвети своето изказване на защита на телескопа. Та нали с помощта на първия мощен телескоп — изтъкна той — успял да различи цветовете и да запечата на лента цялата цветна гама на Три.

Огромните ивици тъмен ац и светъл ац свидетелствуват неопровержимо, че на планетата има вода. Нещо повече — извиващите се като змии ивици не са нищо друго освен реки. А щом на планетата Три има вода, и то в изобилие, то се надява, че там живеят разумни същества, които ще успеят да разберат елементарния език на геометрията. Но дори и да не го разберат сега, ще минат години, може би дори столетие, и тогава все пак някой трианец ще дешифрира нашите послания. Главното е да не се губи вяра в успеха и упорито да се продължават наблюденията. Астрономията и инженерното дело — това са двете области на науката, които се нуждаят от неограничена финансова подкрепа. От своя страна той иска да помоли инспектор Маф да ходатайствува пред правителството за незабавно конструиране на още по-мощен телескоп. При цялото си уважение към телерадиотехниката той, Куатил, не може да не изтъкне рисковете, които носят предложените от Леорп методи за изследване на космическото пространство.

След минутно мълчание Маф обяви решението си. Под влияние на онова, което каза Куатил, и от лични симпатии към главния астроном, той твърдо застана на страната на инженерите и астрономите.

Тъй като водата, която се събира в каналите, се използва за напояване на нивите и с това каналите служат не само на научните интереси, но и на селското стопанство, той възнамерява да увеличи още повече средствата за инженерни работи, а също така и за създаването на нови мощни телескопи. В близко бъдеще няма да се даде разрешение за строителство на изкуствени спътници за телекомуникации.

Обраслите с рядък мъх бузи на Леорп мигновено посиняха. Антените му се изправиха нагоре и мълниеносно предадоха — Съветът на телерадиотехниците изисква средства за конструиране на телекомуникационни спътници, и то незабавно. Но на него, на Леорп, вече му е омръзнало да губи скъпоценен фосфор от мозъка си, за да убеждава трима глупаци. Той знае по-сигурен начин да получи онова, което иска. С тези думи Леорп мушна пипала под палтото, измъкна бластера си и така го тресна в масата, че бутилките се катурнаха и попадаха по килима.

Дзарн, Маф и Куатил подскочиха в креслата-люлки. Дзарн се хвърли върху Леорп и го хвана за пипалата. Куатил се възползува от това и му отне бластера. Той изтича в коридора и верният Фраст — макар да не разбираше нищо смислено от виковете на Леорп — по отчаяното трептене на антените върху триъгълната глава на своя учител по-скоро отгатна, отколкото разбра, че ги заплашва голяма опасност. Той хвана във въздуха хвърления от Куатил пистолет и се втурна към асансьора.

Куатил веднага се върна в заседателната зала и видя, че Леорп и Дзарн сплитат антени, пипала и израстъци, въргалят се по пода и продължават да се боричкат.

Леорп успя да се освободи и се хвърли върху врага, като го притисна с тежестта на тялото си. Инспектор Маф беше пребледнял, трепереше от ужас и ги гледаше безпомощно. Но когато видя, че Леорп се кани да задуши противника си, той се втурна към прозореца и натисна малкия бутон на сигнала за тревога.

След миг само вратата се разтвори и в залата нахлуха четирима полицейски агенти. Те се нахвърлиха заедно върху Леорп, притиснаха го на пода и му надянаха платинени белезници.

След като се освободи от желязната хватка на Леорп, Дзарн се изправи тежко, изтри кръвта от лицето си и презрително изгледа обезвредения враг.

В залата влезе пети агент с позлатени ромбове върху формената фуражка, а след него се промъкна и Фраст. От зачервеното му измъчено лице се лееше пот. Старшият агент обяви, че Леорп се обвинява в незаконно притежание на оръжие и заплаха да прибегне до насилие. Престъпникът ще бъде даден под съд в най-кратък срок.

— Аха! Значи така! Искат да ме дадат под съд! — яростно възкликна Леорп, като тресеше антени. Той заяви, че не е съгласен да седи сам на подсъдимата скамейка. Че някой печелел трийсетте си процента (да, да, трийсет) от строителството и засипването на каналите по цялата територия на планетата Куат. Не само правителството имало тайни агенти и той се наемал да представи напълно неопровержими доказателства. Какви именно? Моля. Инженер Дзарн най-малко се интересува от науката и нуждите на обществото. Той пет пари не дава за космическите изследвания и селското стопанство. И планетата Три никак не го интересува. Вълнува го само едно — да не изпусне своите трийсет процента.

По даден с пипало знак от инспектор Маф двама агенти се нахвърлиха върху Дзарн и също му сложиха белезници. Обвиниха го в незаконно присвояване на обществени средства.

Аха! Значи така. Тогава и Дзарн може да разкаже нещо любопитно. А знае ли инспектор Маф, че братът на Леорп е собственик на много предприятия, които произвеждат теле- и радиоуреди? А тъстът му е президент и фактически собственик на единствения завод на Куата, който произвежда изкуствени спътници. Той, Дзарн, също разполага с достоверни доказателства и ще ги представи пред съда... Естествено, никой нищо не е подозирал, защото братът и тъстът на Леорп работели под измислени имена, а самият Леорп, разбира се, внимавал да не спомене нещо пред някого за родството си с тези двама почтени господи. Що се отнася до планетата Три и нейните обитатели, те никого не интересуват. Никой не дава пукнат грош за тях.

— О, о, о — жално изстена Куатил. Вярно, той подозираше, че Леорп е нехранимайко, но ето че и Дзарн се оказа мошеник. Едва сега той разбра защо Дзарн така му се слагаше, твърдеше, че са приятели и изтъкваше любовта си към астрономията. Той се преструваше, че е влюбен в науката, а в същото време е печелил своите трийсет процента от всеки построен и засипан канал.

А инспектор Маф? Какво всъщност инспектираше той?

Но техните предци — защо така настървено са се занимавали с изследвания на космоса? Какво ги е подбуждало? Куатил успя да зададе този свой тревожен въпрос.

— Те също са получавали своите трийсет процента — отвърна Леорп.

— Не, всеки от тях е имал или брат, или тъст, кръвно заинтересован от някоя афера — възрази Дзарн. — Който е действувал по-енергично, е печелил повече от другите. Но така или иначе, всеки е извличал изгода. Не току-така по хълмовете като гъби след дъжд израстват красиви вили.

— Ох, ох — тежко въздъхна Куатил, като си спомни за своята стаичка с малка кухня. А пък той нощем климаше над книгите и мислеше, че и другите изгарят от „свещения огън на познанието“, както обичаше да повтаря Дзарн.

Накрая инспектор Маф също по-разбра нещичко: Дзарн не е учен, а Леорп не е техник. И двамата бяха мошеници, а Леорп на всичкото отгоре беше и гангстер. Ами останалите? Може би и Куатил печели по нещо от телескопите? Как преди това не се беше сетил? Ще трябва да се следи и главният астроном; ще са необходими опитни агенти.

А Куатил седеше в ъгъла до Фраст и антените му се бяха свели печално към пода. По благородното му, изпъстрено с бръчки лице тихо се стичаха сълзи, но той не ги забелязваше.

Куатил си мислеше за своя телескоп, за бляскащите цветове на планетата Три, на които двамата с Фраст се любуваха през дългите нощи. Знаеше, че колкото и корисни да се оказаха другите служители на науката, той и младият му ученик честно работеха в името на святата истина. Цял месец бе наблюдавал отблизо живота на Три. И бе стигнал до твърдото убеждение, че там няма разумни същества.

Три — това бяха безкрайни гори, пустини, езера, реки и морета. Може би наистина някъде бродеха примитивни животни, големи космати зверове с плоски лапи, но те не можеха дори да разберат, че съществуват.

Не, Три нир мандалукар.

И напразно той отново изпращаше в телескопа поредното послание от Куат, четвъртата планета на слънчевата система.

Планетата Три не отговаряше.

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 47,48/1984 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.